

MØTEBOK

ARKIV NR.	UTVALG	SAKS-BEHANDLER	MØTE-DATO	SAK NR.
	KONTROLLUTVALGET	RA	21.02.22	02/22

Behandling av saken:

Saksnr.: 02/22
Utvalg: Kontrollutvalget
Kommunestyret

Møtedato:
21.02.22

Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i Abakus AS - rapport

Saksdokumenter:

- Rapport eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i Abakus AS, datert 31.01.22.
Vedlagt i eget vedlegg.

Saksfremlegg

Kontrollutvalget i Alvdal tok initiativ til et fellesprosjekt for eierkommunene for en eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i Abakus AS. Åtte kommuner sluttet seg helt eller delvis til prosjektet:

Kommune	Forvaltningsrevisjon	Eierskapskontroll
Tolga	X	X
Tolga	X	X
Os	X	X
Røros	X	
Tolga	X	X
Frøya	X	X
Tynset	X	
Rendalen	X	X

Prosjektplanen ble vedtatt i sak 17/2021 den 7. juni 2021. Når det gjelder timefordelingen for forvaltningsrevisjon for deltagende kommuner, var dette stipulert til 400 timer. Oppdragsansvarlig revisor mener rammen er tilstrekkelig, og sekretariatene legger til grunn at endelig timetall fordeles likt siden timetallet blir såpass lavt.

Revisors endelige rapport forelå den 31. januar, og er gjennomført i henhold til prosjektplanen. Det er utarbeidet en samlet rapport hvor eierskapskontrollen er omtalt i kapittel 3. En foreløpig rapport for forvaltningsrevisjonen har vært på høring hos selskapet, mens en høringsrapport for eierskapskontrollen i Tolga ble sendt på høring både til Abakus og kommunen.

Abakus har bare gitt tilbakemelding på forvaltningsrevisjonen, og kommunen ved kommunedirektør (på vegne av ordfører) har gitt tilbakemelding på eierskapskontrollen. Høringsvarene er vedlagt rapporten, og omtalt i kapittel 7.

Eierskapskontroll

Formålet med eierskapskontrollen var å undersøke om kommunen utøver eierskapet i Abakus i tråd med kommunestyrets vedtak, aksjeloven og etablerte normer for god eierstyring.

MØTEBOK

Metoden som er brukt er dokumentgjennomgang og intervju med ordfører som kommunens eierrepresentant. Dokumentgjennomgangen har bestått av en gjennomgang av kommunens eierskapsmelding, undersøkelse om det er særskilte vedtak knyttet til eierskapet i Abakus AS samt innhenting av vedtekter, aksjonæravtale og protokoller fra generalforsamlinger i Abakus.

Revisor konkluderer med at rollefordeling mellom kommunens administrasjon, selskapets styre og daglige leder i selskapets virksomhet er i tråd med normene for god eierstyring. På andre områder er det potensial for noen forbedringer av eierstyringen. Det går på at:

- Kommunens eierskapsmelding (snart 7 år gammel) bør rulleres i henhold til lovkravet om rulling minst én gang i valgperioden
- Eierskapsmeldingen mangler omtale av Abakus. Det innebærer at kommunestyret ikke har angitt hva som er formålet med eierskapet i Abakus og hvilken strategi som skal legges til grunn for eierstyringen av selskapet.
- Eierrepresentantens myndighet i generalforsamlinger bør angis mer konkret. Det er uklart om ordføreren stiller med bundet mandat eller ikke i kontroversielle og uvanlige saker.
- Kommunens prinsipper for eierskap bør formidles til Abakus. Styret i selskapet bør være kjent med hva som er den enkelte kommune sine generelle prinsipper for eierstyring.
- Manglende rutiner for rapportering om selskapets virksomhet og tilstand gjør at kommunestyrets mulighet til å etterprøve om selskapet lever opp til de krav og forventninger som blir stilt, kan begrenses.

Revisor anbefaler Tolga kommune å:

- a. behandle en eierskapsmelding som tilfredsstillende kravene i kommunelovens § 26-1, og som beskriver formålet og føringene for eierskapet i Abakus.
- b. avklare hvor langt ordførerens myndighet som eierrepresentant strekker seg.
- c. fastsette årlige rapporteringsrutiner til kommunestyret om virksomheten og tilstanden til Abakus og øvrige selskaper.
- d. formidle styringssignalene som blir vedtatt i eierskapsmeldingen til Abakus sitt styre.

For ytterligere opplysninger om eierskapskontrollen så henvises det til kapittel tre.

Forvaltningsrevisjon

Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært å finne ut om kommunene er fornøyde med tjenestene, om selskapsforvaltningen er underlagt betryggende kontroll, og om samhandlingen med kommunene fungerer tilfredsstillende.

Revisor vurderer ikke om innkjøpsfunksjonene er hensiktsmessig organisert eller om nytten med innkjøpssamarbeidet forsvarer kostnadene. Det er heller ikke vurdert om dekningsområdet og deltakeromfanget i Abakus er hensiktsmessig for å oppnå besparelser eller andre gevinster for kommunene. I kapittel 1.4 er det omtalt en undersøkelse om innkjøpssamarbeidet i kommunesektoren som er gjennomført for nærings- og fiskeridepartementet. Sekretariatet ser at den omtalte undersøkelsen kan supplere noe informasjon om organisering av innkjøpssamarbeid dersom det er av interesse.

Rapporten bygger på informasjon innhentet gjennom spørreundersøkelse, dokumentgjennomgang og intervjuer.

MØTEBOK

Nedenfor følger de tre valgte problemstillingene hvor en sammenfatning av revisors konklusjoner er omtalt under hver enkelt problemstilling.

1. Hvor fornøyde er deltakerkommunene med tjenestene fra Abakus?

Kundetilfredsheten er belyst gjennom en spørreundersøkelse, og svarene ga gjennomgående positive tilbakemeldinger om jobben som Abakus utfører, og om hvordan samhandlingen med selskapet fungerer. I en av påstandene var det mer kritiske tilbakemeldinger knyttet til mangler i avtaleoversiktene. I tillegg var kundene noe splittet i vurderingen av om Abakus hadde tilstrekkelig kapasitet til å utføre oppgavene sine.

2. Har Abakus den nødvendige kompetanse, kapasitet og system til å ivareta sin oppgave for deltakerkommunene?

Revisor konkluderer med at Abakus har tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å ivareta oppgavene, og at internkontrollsystemene i hovedsak er tilfredsstillende.

Revisor gjør oppmerksom på at styret har ansvar for å påse at systemene for internkontroll på innkjøpsområdet blir overholdt, og at selskapets risikoforhold blir systematisk gjennomgått og dokumentert. Etter revisors mening har ikke disse to styreoppgavene blitt tilstrekkelig ivaretatt.

3. Er rolle- og ansvarsfordelingen mellom Abakus og kommunene tydelig avklart?

Sett ut fra både kundenes og selskapets perspektiv mener revisor at rolle- og ansvarsforholdene i anskaffelsesarbeidet er tilstrekkelig avklart. Det bemerkes at det er mangler ved avtaledokumentene, og at det synes å være svakheter ved de hjelpemidlene Abakus så langt har tilbudt kommunene.

Revisor finner det kritikkverdig at selskapet ikke har påsett at tjenesteavtale mellom Tolga kommune og Abakus ikke har vært på plass. Det er utformet avtaleutkast som tjenesteytingen er praktisert i tråd med, men det foreligger ikke formelle avtaledokumenter.

Kommunene har ansvaret for at de opptre lojalt overfor de ramme- og tjenesteavtalene de er tilsluttet, at avrop på rammeavtaler gjøres på foreskrevne måter, og at det utøves kontroll med at leverandørene overholder kontraktsvilkårene. Enkle og smidige systemløsninger er en forutsetning for at kommunene skal kunne ivareta dette ansvaret. Revisor har funnet indikasjoner på at systemene ikke har fungert optimalt, og ser positivt på at Abakus arbeider med å tilrettelegge for e-handelsløsninger for kommunene.

Revisors anbefalinger til Abakus AS på bakgrunn av forvaltningsrevisjonen er at selskapet bør sørge for at:

- selskapets styre utøver kontroll med at rutinene på innkjøpsområdet overholdes.
- styret gjennomgår selskapets risikoeksponering systematisk og regelmessig.
- avtaler om tjenesteytingen til kommunene blir formalisert.

Konklusjon:

Sekretariatet mener eierskapskontrollen og forvaltningsrevisjonsrapporten svarer ut de valgte problemstillingene.

Ordfører har i rapporten signalisert at eierskapsmeldingen vil rulleres, og de konkrete anbefalinger som er knyttet til eierskapet i Abakus AS bør da innarbeides. Siden det gjennomføres relativt få eierskapskontroller, kan det være relevant å vurdere om noen av anbefalingene har overføringsverdi til andre eierskap når eierskapsmeldingen skal rulleres. Den vurderingen er det opp til kommunestyret å mene noe om, siden kontrollutvalget kun skal følge opp vedtatte anbefalinger.

MØTEBOK

Når det gjelder anbefalingene som er gitt til Abakus gjennom forvaltningsrevisjonen, så er selskapet gjennom høringsuttalelsen positiv til å følge opp anbefalingene.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta rapporten til orientering og sende den til kommunestyret for behandling.

Sekretariatets forslag til innstilling:

Kontrollutvalget tar rapport om eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i Abakus AS til orientering, og legger frem følgende innstilling for kommunestyret:

1. Kommunestyret tar rapporten om eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i Abakus AS til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:
  - a. behandle en eierskapsmelding som tilfredsstillende kravene i kommunelovens § 26-1, og som beskriver formålet og føringene for eierskapet i Abakus.
  - b. avklare hvor langt ordførerens myndighet som eierrepresentant strekker seg.
  - c. fastsette årlige rapporteringsrutiner til kommunestyret om virksomheten og tilstanden til Abakus og øvrige selskaper.
  - d. formidle styringssignalene som blir vedtatt i eierskapsmeldingen til Abakus sitt styre.
3. Kommunestyret ber ordfører som kommunens eierrepresentant i generalforsamling om følge opp anbefalingene til Abakus AS om at:
  - a. selskapets styre utøver kontroll med at rutinene på innkjøpsområdet overholdes.
  - b. styret gjennomgår selskapets risikoeksponering systematisk og regelmessig.
  - c. avtaler om tjenesteytingen til kommunene blir formalisert.

Kontrollutvalget ber kommunedirektør om å orientere om oppfølgingen av punkt 2 og ordfører om oppfølgingen av punkt 3 innen utgangen av desember 2022.

Behandling:

Kontrollutvalgets innstilling:

Kommunestyrets vedtak: